

This entry is part 4 of 4 in the series Karel Veliký - Ezra Pound a jeho „Abeceda ekonomie“

Karel Veliký - Ezra Pound a jeho „Abeceda ekonomie“

Čas nejsou peníze. Ezra Pound a jeho „Abeceda ekonomie“, část 1

Čas nejsou peníze. Ezra Pound a jeho „Abeceda ekonomie“, část 2

Čas nejsou peníze. Ezra Pound a jeho „Abeceda ekonomie“, část 3

Čas nejsou peníze. Ezra Pound a jeho „Abeceda ekonomie“, část 4

I want to go on fighting. Canto 72

Text „ABC ekonomie“ je zaměřen především na možné řešení situace roku 1933, jak jsme je „tlumočili“ v předcházejících dílech, lze z něj však – z různých útržků, narážek a vysvětlování – vyvodit i Poundovy tehdejší představy o novém státě:

„Hospodářský systém musí být nutně ovlivněn politickým zřízením, ve kterém nebo vedle něhož existuje. Možnost novot v ekonomii je ale patrně poněkud přeceňovaná.

Věc se má tak, že v jakémkoli systému, v jakémkoli myslitelném hospodářském systému, se musí řešit podobné otázky, ať za bankéře sovětského nebo florentského:

1. Potřebné zboží (výrobek).
2. Doprava (přeprava).
3. Používání nebo spotřeba (poptávka). Nezbytný přesun, který se týká jak zboží, tak „nosiče“.
4. Platební nosič (osvědčení o ceně).

Nejlepší systém vlády, z hospodářského hlediska, je takový, který uvádí do rovnováhy (stability) čtyři výše jmenované prvky, ať jde o republiku, monarchii, sověty nebo diktaturu. Vláda, která dokáže nejlépe udržet tuto rovnováhu s nejmenšími řečmi a bulíkováním a s největší poctivostí je ta pravá...

ZÁKLADY EKONOMIE jsou tak prosté, že to činí celý předmět téměř nezajímavým.

Teprve nad nimi vyvěrají zapeklitosti.

- A) z toho, že je nesmírně obtížné předvídat, po čem bude poptávka;
B) z ničemné povahy některých lidí, ze sobectví kořistníků a těch, kteří jsou na „zvýhodněných postech“ a bojí se přijít o nějakou „výhodu“.

Co se týče bodu A, v tom spočívá UMĚNÍ EKONOMIE: budeme se muset mít stále na pozoru a být stejně opatrní, jako když si *sedlák* vybírá příští osivo. Schopnosti nelze nijak dávkovat. Plánovači na pět let, plánovači na deset let, chytří lidé atd. budou vždycky muset odhadovat, a pokud možno odhadovat správně, co se má vyrábět a kolik a kdy.

Co se týče bodu B, je zkušeností daný názor, že člověk, který se ustavičně snaží být z jiných a není ochoten dělat cokoli, co přispívá k obecnému blahu nebo k udržení civilizace, je prachobyčejný bídák a že nakonec bude ten mizera ke škodě nejen ostatním, ale i svému mizernému já.

Smysl pro odpovědnost vůči lidským společenstvím má, jak lze vyznívat, jen hrstka lidí. Avšak **žádný společenský řád nemůže existovat příliš dlouho, pokud alespoň hrstka lidí takový smysl nemá.** Žádný sobec nemá energii dosáhnout maxima sobecké osvícenosti.“

Přeryv, revoluce, chaos nemusí podle Pounda tudíž zahrnovat nový objev nebo ctižádost nebo novou formu rozumnosti; i když je obvykle koncipován ve jménu jakési formy spravedlnosti nebo nějaké víry s hospodářskými důsledky. Věc se má tak, že nařízení všemocného despota nebo inteligentní demokracie (**sofokracie**) si budou značně podobná, do té míry, nakolik ovlivňují podstatnou část hospodářství v zemi. Bude důležité uživit obyvatelstvo, ať už jde o nezávislé občany, jednotlivce atd. nebo o stádo hovědo.

Po tomto všeobecném konstatování přejdeme k dílčí věci. Jsou to ryze Ezrova slova zvýšená námi z „víru“ a řazená lineárně:

Právo na domov

Aby každý měl své vlastní obydlí, v tom smyslu, že každý jedinec by podle mě měl mít jistý krychlový prostor, kam se on anebo ona mohou uchýlit a být stranou jakéhokoli zásahu zvenčí. Na tom bych vystavěl práva jednotlivce. (Ano, tento požadavek se stal výchozím pro iniciativu **Casa Pound!** Casa je v italštině dům, pozn. DP)

Problém peněz (neboli problém systému nekrytého kovovou rezervou)

To je hlavní a drtivá otázka ekonomické vědy. Je, měl bych zdůraznit, otevřena trvalému řešení. Vědeckému řešení. Ale i když bude trvale a vědecky vyřešena, vždycky budeme stát před nutností provozovat UMĚNÍ ekonomie.

Zlato by mohlo sloužit jako měřítko dokonce i pro nové a nejnovější druhy ekonomik, pokud vydávání peněz (nezbytných pro směnu) nebude ochromeno nebo zneužito lidmi, kteří shodou okolností v danou chvíli zlato mají.

Mám za to, že **v dokonalém ekonomickém státě je cena peněz snížena téměř na nic**, na cosi jako pouhou cenu poštovního, a že tato cena jde k tíži státu.

Peníze pojaté jako veřejně prospěšná záležitost. Nikoli jako soukromý zlatý důl.

Je to potřeba (peníze) obecného jmenovatele KVŮLI ÚČTOVÁNÍ, abychom účetní nepřivedli k šílenství kolonkami deseti koní, dvanácti krav, devíti lokomotiv. Představte si žetony v pokeru, je to lepší, než kdyby se při něm sázela košile, hodinky a manžetové knoflíčky.

Hazard a loterie

Ještě jsem nepotkal hráče, který by měl za mák intelligence, ale předsudek vůči loteriím spadá do kategorie pověr, totemismu a tabu. Loterie mohou uškodit jen hlupákům, kteří si kupují losy, což je ale podle všeho jejich plné právo. Z hlediska vybírání peněz pro státní účely nebyl proti tomuto ventilu vznesen jediný rozumný důvod.

Instinkt byl nadán *romantikou*, v některých případech je to bezpochyby jediné *nebezpečí*, které někteří *muži* mohou podstoupit, a jejich jediná možnost *dobrodružství*. Pochybuji, že by ve velkém mohly loterie přežít v rozumném blahobytném společenství, ale takové rozumné blahobytné společenství ještě nebylo, co svět světem stojí.

Nicméně bylo by záhodno, aby tahle slabomyslná zábava byla izolována, tj. ve svých dopadech omezena na ty, kteří dobrovolně sázejí, a nemělo by se dovolit, aby ovlivňovala cenu potravin a základních potřeb.

Daně a „cena peněz“ (účetní cena)

Jakmile pojmete peníze jako stvrzenku za vykonanou práci, daně jsou anomálie, bylo by totiž úplně jednoduché vydat takové stvrzenky za práci vykonanou pro stát, a nemusela by se nadarmo vynakládat námaha na opětovné vybírání stvrzenek, které již jsou v oběhu.

To neznamená, že by stát měl nakupovat, co si zamane. Jakmile by takový koncept začal fungovat, strhla by se horečka „zlatokopů“, ale měl by tu být i zvýšený smysl pro úměrnou proporcii částek PRO stát. Nebude se škudlit na zdravotních zařízeních, ozdravovnách, lékařských a zubařských službách...

Lidový instinktivní odpor vůči daním je rozumný (...) první krok by mohl (měl?) být učiněn touto *přímoú platbou v nově pojatých penězích za práci veřejně potřebnou*. To by mohlo velmi pravděpodobně zajistit správný poměr růstu oběživ potřebného k tomu, aby se udržela zdravá směna.

Vaše úvěrová komise nebo vaši bankovní gauneři nebo kdo je tím finančním a hospodářským vykonavatelem, budou mít nakonec jedinou hlavní funkci a budou za chytráky nebo hlupáky podle toho, zda si při ní počínali kompetentně. Budou tu od toho, aby stanovili a pokud možno co nejvíc udrželi v rovnováze nárůst tištěných osvědčení o ceně.

A jejich motivací by mělo být *bonum publicum*, obecné blaho a ne prosévání a třesení sítem ve prospěch hrstky vysoce postavených darebáků, gaunerů a kořistníků.

V „současném industriálním systému“ je práce vykonávána, zboží vyráběno a výrobci, majitelé, obchodníci atd. žádají od veřejnosti víc úvěrových poukázek, než jaká je hodnota práce (Označení „dílo“, „práce“, se v této rozpravě vztahuje na člověka s lopatou, úředníka, dopravce, podnikatele atd. Každého, kdo přispívá k cestě zboží od matky země k jeho poživateli – k oku pozorovatele, k rukám uživatele.), nebo každopádně víc úvěrových poukázek, než vlády a banky dovolí za tuto práci vydat.

A účinky jsou kumulativní. Je stále více zboží a stále méně plnohodnotných stvrzenek, takže dojde k ucpání.

Jak to bylo navléknuto?

Jistá část úvěrových poukázek, které obdrželi podnikatelé, byla odsáta jakousi trubicí, tj. místo toho, aby se rovnala ceně vyrobené a za ni získané věci, rovnala se té ceně plus části strojů použitých při výrobě zboží (části továrny).

A proti této částce, která se skrytě vybírala od lidí, se neudělalo nic. Neustále mizela pod zemí, v něčí kapse.

Výsledek – stále víc a víc zboží na prodej – stále méně a méně stvrzenek za vykonanou práci.

Takže aby se udržela rovnováha, muselo by se buď natisknout víc poukázek, nebo vypočítat cenu jinak, tj. rozlišovat mezi skutečnými cenami a cenami podle tradiční účetní evidence.

(Pozn DP.: Pound se i zde odvolává na majora Clifforda Hughu Douglassa, předáka Social Credit party, jenž byl v roce 1935 zvolen starostou v kanadské Albertě. Major tvrdil, že ekonomická deprese vzniká v důsledku oslabené kupní síly obyvatelstva, což je způsobeno tím, že nikdy není dost peněz na to, aby mohlo být skoupeno veškeré vyprodukované zboží, protože ne všechny peníze vynaložené v nákladech na jeho výrobu jsou pak vydány na jeho spotřebu. Pro posílení kupní síly by měl proto stát zavádět rozsáhlé *programy veřejných prací, dotovat spotřební zboží a dávat jednotlivcům „do kapsy“ na osobní spotřebu*. Většina ekonomů dnes považuje Douglasovy vývody za chybné – všechny peníze vynaložené v nákladech na výrobu zboží jsou prý nakonec vyplaceny na mzdách, které pak k nákupu zboží slouží. Douglas má však stále i své příznivce, např. i mezi **národními anarchisty**.) Podle tradiční účetní evidence by majorovy požadavky znamenaly tuto nemožnou věc: prodej pod cenou. Ale on si představoval, že to nebude míň než za skutečné náklady a že ten paradox je jen na papíře. Což všechno vyžaduje trochu přemýšlení. Zjevně jsme ale zažili, jak si podniky ze „zisků“ stavějí nové továrny. Zjevně jsme zažili krize. (Čili:)

Výrobce je za současného systému „placen“ dvojím způsobem. Dostává „peníze“ nebo si je „vydluží“ za to, co prodává, a získává způsobilost půjčovat si od bank, tj. jeho činnost a schopnost vyrábět mu umožňují získávat úvěr stejně jako platby (hotově i s odkladem) a banky získávají více úvěru, než dávají JEMU, tj. on jim část z něj musí vrátet nazpět, a za tu část, kterou vrací, nedostává přímý úvěr, i když může získat způsobilost mít víc (za podobných podmínek).

Tato konstatování mají možná pouze hodnotu laboratorní. Neříkám totiž nic jiného, než že 5 a 2 je 7, místo sdělení jiných ekonomů, že 2 a 5 je 7, aby se vidělo, jestli buď oni, nebo jejich čtenáři rozumějí jejich předchozím konstatováním.

Konec konců, tohle je jen velice rudimentární pojednání.

Získají-li banky víc úvěru, než daly výrobci, potenciální spotřebitel nebude mít dost úvěru, aby si opatřil potřebné zboží. Kde ho získá? Banky mu vždycky dají míň, než dal on jim. Nejsou tu přeci pro něho.

Účetní cena zboží je cena zboží (skutečná) plus *cena peněz* neboli půjčených peněžních prostředků. (Mary de Rachewiltz: „Tehdy ještě nedefinoval lichvu tak přesně, jak to udělal po válce: Poplatek z užití kupní síly, který se vybírá bez ohledu na výrobu; často bez ohledu na možnosti výroby.“ *Diskrétnosti* s. 152–153)

O burse, spekulaci a makléřích

Vytí burzovních makléřů nejsou o nic lepší než jakákoli jiná forma gangsteřího fňukání. Proti jakémukoli gangu zlodějů hrajících poker se nedá říci nic, leda to, že hrají s penězi jiných lidí. Záměr jakéhokoli činu je jedním z jeho rozměrů; je složkou jeho měrné váhy a nikdo ještě netvrdil, že spekuloval nebo opanoval trh s akciemi pro něco jiného než v naději, že se napakuje na úkor někoho jiného.

Rozlišit investici a spekulaci je zcela snadné. *Burza omezená jen na nákup a prodej pro skutečné investory* by nepochybně byla velice, velice nezajímavá a mnozí ze současných profesionálních účastníků a lotrů by se radši dali na golf než na takový beránčí poklid, ale my to nejsme od toho, abychom zajišťovali soukromou zábavu pár stovkám nebo tisícům magnátů.

Z hlediska *bono publico* (= veřejného blaha) by bylo mnohem lepší, kdyby se zabili při závodění na motorových člunech, kdyby je kopl kůň při hře na dostihy a oni po sobě zanechali jen drobný potěr ruletě a loteriím.

Členové bursy nehrají proti sobě, aniž by se tím dotýkali potravin a prospěchu členů komunity, která nemá možnost ze hry profitovat a rozhodně nemá hlas při stanovování sázek.

Nejpřípadnější je citovat jistého Španěla, jehož jméno v mém prameni není uvedeno a který v debatě o nové ústavě poukázal na to, že tam, kde byly finanční vlivy příliš silné a nekontrolovatelné, utrpěla svoboda.

O rozumném nabývání bohatství

Nebude-li stát svrchovaným vlastníkem všeho majetku, budou mít lidé vždycky mnoho příležitostí jak „nadělat jmění“ konstruktivní výstavbou a průmyslem. O co míň bude

falešných eldorád, o to víc nových vynálezů a zlepšení pravděpodobně najde podporu.

K marxismu, umění obchodu & republikánství

Obchodní umění je postaveno na osobním uplatňování zákonů hodnoty (marxistická metafyzika a „psychologie“ amerického obchodního povykování). Marx pracuje se zbožím ve výkladech obchodů nebo ve skladu. Jakmile si sám uvařím oběd nebo vyrobím židli, celému koloběhu marxistické ekonomie unikám.

S ohledem na tento fakt zůstávám jeffersonovským republikánem a věřím, že současné potíže, rozhodně současné americké nebo anglické potíže, by se daly pojednat z jeffersonovského úhlu pohledu.

Můžete přidat Konfucia a Van Burena, ale musíte rozlišovat mezi léty 1820 a 1930, musíte svého Jeffersona aktualizovat.

Kritika demokracie

Demokracie předpokládá, že člověk převezme odpovědnost za to, kdo mu bude vládnout a kdo ho bude zastupovat, jenže lidé lhostejní k definici svobody jako „*le droit de faire tout ce que ne nuit pas aux autres*“ (právo dělat všechno, co neškodí druhým) nebudou DĚLAT NIC. Dejte lidem téměř dokonalou vládu a za dvě generace ji nechají z číré lenosti zplanět (viz USA, kde ani jeden člověk z deseti tisíců nemá sebemenší ponětí o cílech a ambicích velkých zakladatelů státu a zákonodárců). Buď tedy musí každý jednotlivec používat inteligenci, nebo musí nějaká uskupení jednotlivců (stát nebo cokoli) přesvědčovat nebo předvídat nebo radit nebo řídit.

Dalším předsudkem demokracie, řekněme v její nejlepší podobě, demokracie jak existovala v mysli Jeffersona a Van Burena, je, že ti nejlepší, *kaloikagathoi* atd., SI DAJÍ TU PRÁCI a předloží své myšlenky a svou politiku většinou tak jasně a ta přesvědčivě, že tato většina bude jejich vedení považovat za „správné“. Předsudkem řekněme Adamsů neboli aristodemokratických stran tak je, že výsada, nebo něco málo z ní, s sebou nese smysl pro odpovědnost. Toryové (= konzervativci) se pak domnívali, že tomu nejlepšímu se má sloužit.

V praxi se potvrzuje, že ti nejlepší se unaví nebo ze sebe nedokážou vydat potřebné. Je obstojně dokázáno, že výsady s sebou NENESOU smysl pro odpovědnost (ten je vrozený). Smysl pro odpovědnost si uchovávají jedinci, výjimeční jedinci v privilegovaných třídách, ale pro obecný dav, jmenovitě 95% všech privilegovaných, bylo hlavním užitekem z výsad to, že nás odpovědnosti zbavují, a to odpovědnosti za všechno možné. Platí to stejnou měrou pro výsady finanční i politické.

Koloběh elit

Zřejmá výjimka nastává při zrodu nové privilegované vrstvy, jinými slovy: každou novou vládnoucí vrstvou musí nutně tvořit výjimeční lidé, nebo rozhodně lidé, kteří mají více energie,

a jsou tudíž lépe schopni (uzpůsobeni) vládnout než jejich kolegové.

Proti intelektualismu

Strus (= odpad) inteligence, kterému schází síla vládnout, se neustále snaží šířit domněnku, že ONI jsou ti „nejlepší“, *agathoi*, atd.

Chvála Duceho (kvantita versus kvalita, „udržitelný rozvoj“)

Lidová obraznost a ludvíkovské držgrešlovství ukazují diktátora jako člověka okamžiku, silné vůle, miláčka štěstěny.

„Fáze inteligence“ je zajímavější. Mussolini jako inteligentní člověk je zajímavější než Mussolini politický předák. Duceho aforismy a postřehy mohou být studovány nezávisle na tom, jakými prostředky je uvedl v činnost.

„*J sme unavení vládou, ve které není nikdo zodpovědný příjmením, jménem adresou*“, říká o parlamentních demokraciích.

„*Výrobu obstarávají stroje, ale spotřeba je stále na lidech*“, to už je něco, byl to skutečně zářný den, když si nějaký vládce všiml, že míra produktivity má svou mez, myslím mez kvantity produkce, která by mohla být výhodná buď danému národu, nebo světu, ale že míra kvality je neomezená (...) pokud jde o míru kvality, je tu široké pole pro veškerou lidskou energii, nikdo se nemusí cítit omezován...

POZNÁMKA. Po poslední válce si značně polepšil tisk vzácných knih, jelikož značné množství lidí ztratilo důvěru v hodnotu peněz. (...) Dobro nevzešlo z toho, že peníze nebyly stabilní, což podle mě nikdo nemůže považovat za žádoucí stav, ale protože se tito lidé osvobodili od *idée fixe*, že peníze jsou jedna jediná fixní hodnota.

Připouštím, že se osvobodili jen napůl a většinou si koupili edice *de luxe*, protože doufali, že je později dokážou se ziskem prodat, ale každopádně to bylo „významné vykročení“; alespoň na deset minut spočinuli na něčem konkrétním. Hrstka poctivých spotřebitelů a hrstka lepších výrobců sklídili zisk.

Vůle

Budou mi namítat, že se snažím založit systém na *vůli*, ne na *intelektu*. A to je jeden z hlavních důvodů, proč píšu toto pojednání. Nauka o hospodářství se nedostane moc daleko, dokud jako svou součást nepřijme vůli; tj. vůli k pořádku, vůli k „spravedlnosti“ nebo poctivosti. Intenzita této vůle je rozhodně součástí každého řešení. Ekonomický systém bez této „dobré vůle“ (označení *dobrý* zahrnuje *schopnost činu*) nestojí za zlámanou grešlí. Intelektuální systém nebude účinný, nebudou-li lidé ochotni jednat ve vzájemné shodě.

O liberalismu

Podmínka volného obchodu: Volný obchod je možný mezi dvěma zeměmi za předpokladu, že předtím dosáhly téměř dokonalého uspořádání svých vnitřních záležitostí. Není třeba zdůrazňovat, že minulé vlády zanedbávaly vnitřní hospodářství; dopouštěly se všech myslitelných hanebností, špatností a idiocií a využívaly zahraničních záležitostí k tomu, aby odvedly pozornost od toho, co se děje doma, či vytvářely zdání nakaširovaného blahobytu. Takový blahobyt je užitečný jako „návnada“; jako okázalá zámožnost; jako „naděje“ na zbohatnutí.

Liberálové a tak zvané liberální myšlení se svou zneuznanou domýšlivostí a sklonem tento duševní stav plodit dál skončilo jak rozbředlá kaše.

Úpadek amerického typu: napřed pionýr, pak trouba a pak buran! Záplava sedlácké náтуры bez sedlácké houževnatosti a sedlácké trpělivosti tváří v tvář nízkému obratu!

O věčnosti kapitalismu

Kapitál je obecně považován za trvalý, věčný, nezničitelný. To je možná omyl.

Nevydařit se může nejen roční sklizeň, ale zchřadnout může sám strom.

Existovaly takzvané systémy založené nikoli na nějaké rozumné myšlence nebo rovnici, ale třeba jen na dočasné náhodě; jakou byla možnost vyměňovat skleněné korálky s domorodci, nebo monopol na obchodní cesty, nebo ochota Indiánů vyměnit čtyřicet čtverečních mil za pušku.

Některé z těchto „systémů“ vydržely nejméně tři sta let.

Rozlišujte Neměnnost a neměnnost: trvanlivost žuly a trvanlivost obilí nebo živočišných druhů. Některí lidé jako by vyžadovali, aby klíčící organismus byl stejně trvanlivý jako kus kamene.

Na opačném konci škály říkají: Bankovní ředitel nemusí znát vůbec nic, stačí, když ví, jak se liší účet a hypotéka. Některí „velcí finančníci“ a cenami ověřenými „ekonomové“ dnes nedokážou rozlišit ani tohle.

Polovina moderních nesnází je mánie nebo klamná představa nebo fixní idea TRHU a tržní hodnoty.

O dluzích

Dva extrémy: pověřčivá svatosvatost „vlastnictví“ versus Jeffersonovo „Země patří všem“.

Jeffersona to dovedlo k přesvědčení, že žádný národ nemá právo dělat dluhy, které nelze splatit během života těch, kteří je smluvili, což podle něj znamenalo po dobu života většiny těch, kteří dluh smluvili a kteří byli k datu smlouvy zletilí. Takže od prvního odhadu 35 let

nakonec hranici platnosti takových dluhů stanovil na 19 let. Ve světle jeho inteligence šlo americké hospodářství od časů revoluce až do zmatku americké občanské války k lepšímu.

O ekonomii a „dobru“

EKONOMIE má určovat, JAKÁ finanční opatření, jaké metody nebo regulace trhu atd. musí nebo může co nejvýhodněji přijmout nebo nařídít vlády jakékoli povahy, nebo jakékoli volené či náhodné či soukromé nebo diktátorské orgány, nebo jednotlivci řídící obchod, úvěr, peníze atd. Některé věci jsou, dejme tomu, moudré pro guvernéry Bank of England (soukromá korporace) a moudré pro členy vedení Americké centrální banky (US Federal Reserve Board) jmenované voleným prezidentem a byly by stejně tak moudré nebo stejně tak pošetilé pro orgán přímo volený lidem. Dobrá ekonomie je stejně tak rozumná pro Rusko jako pro USA. Označení „dobrý“ zahrnuje *schopnost činu*; nějaký smysl pro poměr mezi *činem* a pouhou *myšlenkou* nebo *řečí*.

Každý problém může mít ale víc ekonomických řešení, tak jako za pohonnou hmotu může sloužit benzín i uhlí.

K ekonomické ortodoxii

Osobně jsem slyšel, jak jeden z pohlavárů a nejohavnějších podvodníků o sobě mluvil jako o „ortodoxním ekonomovi“. „Ortodoxní“ a vydržování přírodovědci odsoudili Galilea. (Pozn. DP: Pound tu míní **Johna Maynarda Keynesa**. V Canto XXII má verše: Povídal C. H. Douglas slovuťnému Keynesovi: / „Proč rostou životní náklady?“ / {Živobytí je čím dál dražší} a Keynes, / ekonomický poradce Národů, řekl: / „Schází pracovní síla.“ / Dva miliony lidí přitom byly bez práce. / C. H. zmlkl, bude si radši, tvrdil, / Šetřit dech a foukat na svou vlastní kaši, / Já si ho nešetřil a dál jsem mořil Mr. Keynesa / Nakonec odpověděl: „Já jsem ortodoxní / Ekonom.“ V „ABC“ si pak na jednom místě do Keynesa rýpne, když má pocit, že „nakonec našel dostatečně jednoduché vyjádření, aby mu rozuměl skoro každý, možná až na Maynarda Keynesa nebo nějakou placenou hláskou troubu britského liberalismu“. Ekonom tu není pro ekonomii ani pro bankéře, aby je hájil.) EKONOM je člověk, který ví, CO by rada, úřednická nebo ne, MĚLA udělat pro setrvalé **blaho národa**.

Mozky národa nebo skupiny je proto třeba užít k rozlišování, JAKÁ práce je nejpotřebnější.

„Jsou dva druhy národů: ty, které mají své finance ve svých rukou, a ty, které jsou financovány“, zdůrazňuje Pound. O kterém z národů lze dnes ale říci, že vládne svými penězi? A kdo jsou všemocní „investoři“?

Z uvedeného je jasné, že „Poundův stát“ je v první řadě ELITÁŘSKÝ a ETICKÝ. Stát pojatý jako veřejně prospěšná záležitost řízený osvícenými elitami (charakteru i výkonu), „brigádami Světla“. Básník se pohybuje v platónských kategoriích Dobra a Spravedlnosti. Nezavrhne *a priori* žádný společenský či hospodářský řád: „Dobrá ekonomie je stejně tak dobrá pro Rusko jako pro USA.“ Demokracie, hlavně ta v USA, vykročila dobře, nechala se však zotročit temnými, neprůhlednými silami kapitálu. Nakolik může „svobodný svět“ existovat v okovech

půjček a dluhů?

Utopický koncept seberegulujícího trhu brzdila od počátku realistická obrana různých společenství, která prosazovala zohledňování principů vzájemnosti, redistribuce a domácnosti, podle nichž byly uspořádány *všechny* předmoderní hospodářské systémy evropského člověka. Tyto principy byly institucionalizovány pomocí sociálního uspořádání, které mj. využívalo modelů symetrie, soustřednosti a autarkie. V tomto rámci byla *řádná výroba* a *distribuce* zajišťována množstvím motivů, usměrňovaných *etickými* normami – zisk mezi těmito motivy nebyl prvořadý (K. Polanyi). Měna nebyla osou politiky.

Přetržení zlatého vlákna v letech 1929–1933 bylo v mnoha myslích signálem k revoluci – k návratu výroby hlavně k užitku, nejen pro zisk. Liberální „vyprávění“ ztratilo společenský kredit, lidé mu přestávali věřit. Koloběh elit se převrátil. Keynes vyhlásil „konec *laissez faire*“ a nutnost státních zásahů a regulací (této nutnosti si odjakživa byli vědomi i „trhovci“, prosazovali ji však výhradně ve svém zájmu). Takový je ve stručnosti kontext vzniku „ABC ekonomie“. Obsah pak vysvětluje básníkovu věrnost fašismu.[1]

Neboť Mussoliniho režim, který Pounda už ve 20. letech zaujal např. vnitřními půjčkami na nízký úrok, stavebními investicemi nebo obcházením valutových plateb v zahraničním obchodě systémem dohod o výměně zboží, voluntaristicky stanovoval a prosazoval také:

Plánované hospodářství při zachování soukromé iniciativy (kontrola, ale i pobídka).

Rozlišení tvůrčího a spekulativního kapitálu (kapitál musí být produktivní).

Podřízení kapitálu národním zájmům (nadvláda kolektivního zájmu nad partikulárními).

Spravedlivější rozdělování práce (práce jako společenská povinnost).

Adekvátnější rozdělování „poukázek“ za vykonanou práci (tzv. korporační mzda).

Přiměřenou sociální jistotu danou zákonodárstvím (rovnost mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, rozsáhlá síť pojištění atd.).

I když vznikem Ústavu pro průmyslovou obnovu (Istituto per la Ricostruzione Industriale, IRI) byla v roce 1934 konečně zrušena závislost italského státu na bankách, postulát národní jednoty nadále zajišťoval silný vliv konzervativních a reakčních kruhů spjatých s monarchií. Teprve po její zradě bylo možné v tzv. Veronském manifestu (14. 11. 1943) plně deklarovat „skutečný fašismus“. [2] To také vysvětluje Poundovu horečnou aktivitu v tomto období, jak ji popisuje Mary de Rachewiltz (*Diskrétnosti*, s. 203n). Věřil, že Italská sociální republika vydrží nejen jako zářná myšlenka.[3]

Poznámky DP:

1. Asi největší rozdíl mezi „ABC ekonomie“ a fašistickou doktrínou je, že první si člověka

nenárokuje úplně. Nikdo v ní sice nemá být ponechán svému osudu bez možnosti pomoci, nikdo mu však také nejspíš nebude zazlívat, že se „drží stranou“ – s výjimkou práce. Poundova koncepce tak není, alespoň zde, totalitní.

2. Viz *Republika Saló*, Knihovna Národní myšlenky sv. 9.

3. Viz také Anna Kareninová, Tim Redman a jeho kniha Ezra Pound a italský fašismus, v: *Revolver Revue* č. 83/2011, s. 182; Tim Redman, *Ezra Pound and Italian Fascism*, 1991; Ezra Pound, *The Saló Cantos* viz Ezra Pound's Salo Cantos: Fascism, Anti-Semitism and Anti-Feminism in War-Ravaged Italy. Výčet Poundových brožur z let 1944/45 Italské sociální republiky je např. v „Chtěl jsem napsat ráj“ na s. 182.

Series Navigation

<< Čas nejsou peníze. Ezra Pound a jeho „Abeceda ekonomie“, část 3